

מדינה, צבא וחידוש הנבואה

הרב משה כץ

- א. לישועתך קיויתי ה'
- ב. משיחותיו של שמשון
- ג. גבורה זוהי נבואה
- ד. נבואה רק בארץ
- ה. כיבוש הארץ
- ו. הצמאון לחידוש הנבואה
- ז. חידוש הנבואה בגבורה
- ח. סיכום

נר לרגלינו הם דברי הרב חרל"פ זצ"ל בתחילת ספרו ממעיני הישועה: "החיצוניות היא הצל של הפנימיות" (ממעייני הישועה עמוד יד).

וכך היא הדרכתה של התורה הגואלת¹, להשתדל תמיד לכוון את העין האנושית שלנו כנגד העין האלוקית² ולראות את שובו של ה' לציון בפקודת הקץ המגולה של "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא"³, לקרוא נכונה את מפת ההסתוריה⁴ בעבר ובמיוחד בהווה ומתוך עומק הבגתינו במה שמתחולל לנגד עינינו, נבין את חוסן חזקת נשמת האומה. מתוך כך נוכל לפעול⁵ להתקדמות הגאולה עד להשלמתה בביאת גואל צדק ובנין אריאל בב"א.

א. לישועתך קיויתי ה'

יעקב אבינו ע"ה - שמיטתו שלמה⁶, שממנו מתחיל גילוי הענין האלוקי בקיבוץ⁷, שזרעו בחיים אף הוא בחיים⁸, ראה את ההסתוריה של עמו ונחלתו פרוסה לפניו עד לדור האחרון ואז נסתתמה ממנו התכלית⁹.

---

1. עיין אור לנתיבתי עמוד רפ, מתוך התורה הגואלת חלק א עמ' 9-14.

2. ישעיהו נה, ח. שיחות הרב צבי יהודה זצ"ל בראשית עמוד 236, שם ספר שמות עמוד 89.

3. יחזקאל לו. סנהדרין צח ע"א ושם ברש"י ד"ה "מגולה מזה".

4. כתוב באות ת' ולא באות ט' שהרי הקב"ה פועל בהסתר דרך ההסתוריה של העולם עפ"י דברים לב, ז שיחות הרב צבי יהודה מס' 5 (עם ישראל).

5. "א"ר ירמיה בן אלעזר עתידה בת קול להיות מפוצצת באהלי צדיקים ואומרת מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו" ירושלמי שבת ו, ט.

6. ויקרא רבא לו, ה.

7. כוזרי מאמר א פסקה מז.

8. תענית ה ע"ב.

שער ארץ ישראל וגאולתה

בברכותיו לבניו, השבטים, יש תוספת בברכת שבט דן, שלא נמצא דבר דומה לכך אצל שאר השבטים - "לישועתך קיויתי ה'"¹⁰. מה ראה יעקב להוסיף תפילה זו באמצע חשיפת פנימיותם של כל אחד מבניו? אלא שניבא יעקב על גבורתו של שמשון, שופט משבט דן, וסבר שהוא מלך המשיח וגאולה מגעת בימיו. וכאשר ראה שהוא מת בלי שהעולם מגיע לשלמותו אמר - "אף זה מת, לישועתך קיויתי ה'"¹¹. היתה אז אפשרות לתיקון העולם, אלא שכנראה לא הגיע הזמן, או כמו שכותב הרב חרל"פ, שהיתה חסרה הצפיה והקיווי לישועה, דהיינו האמונה השלמה שעם ישראל ראוי לגאולה בכל שעה¹².

ב. משיחותו של שמשון

לשמשון היתה רוח שונה מכל בני דורו. הוא נלחם לבדו נגד הפלישתים ונצחם. הוא לא היה מצביא גדול כשאר השופטים, כיון שלא היו לו חיילים. להיפך, היתה הסתייגות מוחלטת ממעשיו כמובא בספר שופטים: "וירדו שלוש אלפים איש מיהודה אל סעיף סלע עיתם ויאמרו לשמשון הלא ידעת כי מושלים בנו פלישתים ומה זאת עשית לנו" (שופטים טו, יא). במקום להצטרף אליו למלחמה בפלישתים, מסרוהו לצבא האויב.

אם כן מה ראה יעקב אבינו ע"ה לסבור שגאולה מגעת בימיו? אלא "שהחיצוניות היא הצל של הפנימיות וכאשר מתגלה גבורה חיצונית גדולה ומופלגה עד מאד, יודעים אנו למדי את עצמת הגבורה הפנימית, שמתגלה בפנימיותה בתוקף אור בהיר מאוד, ובזמן שמתאחדת הגבורה הפנימית עם הגבורה החיצונית, אז הזמן המוכשר להופעת הגאולה בכל הודה והדרה וגדולת נפלאותיה, ולכן כאשר ראה יעקב אבינו בשמשון את התאחדות הגבורות האלה, שיהד עם היותו גבור עצום, היתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג¹³ סבר בו שהוא המלך המשיח וגאולה מגעת בימיו" (ממעייני הישועה עמוד טו).

כך ג"כ אמר המלאך לאשת מנוח, אמו של שמשון, "כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי חיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלישתים" (שופטים יג, ה). ובכך ראה יעקב שהגאולה מגעת בימיו כמו שאנו מקובלים: "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד"¹⁴.

9. בראשית מט, א ורש"י שם, פסחים נו ע"א.

10. בראשית מח, יח.

11. ב"ר צח, יט-כ.

12. עיין ממעייני הישועה עמ' יד.

13. סוטה ט ע"ב.

14. סנהדרין צא ע"ב וכשמואל, רמב"ם הל' מלכים יב, ב.

ג. גבורה זוהי נבואה

כיצד ראה יעקב אבינו שרוח הקודש מקשקשת לפני שמשון כזוג והרי שמשון אינו נמנה עם מ"ח נביאים שנתנבאו להן לישראל¹⁵? אלא הרמב"ם בספרו מורה נבוכים מניח יסוד חשוב בעיני נבואה וכותב שישן אחת עשרה מעלות לנבואה¹⁶. אלא "לא כל מישהו במעלה מהן הוא נביא, אלא המעלה הראשונה והשניה הן דרגות לנבואה ואינו נמנה מי שהגיע לדרגה מהן נביא מכלל הנביאים אשר קדם הדיבור בהם ואע"פ שנקרא אי פעם נביא הרי זה על דרך ההכללה מפני שהוא קרוב מאוד לנביאים" וממשיך הרמב"ם ומסביר מהי הדרגה הראשונה: "תחילת מעלות הנבואה שילווה את האדם עזר אלוקי יעוררו ויזרזו לעשות טובה גדולה בעלת ערך, כגון הצלת מספר חסידים מידי קבוצת רשעים, או הצלת חסיד גדול, או השפעת טובה על אנשים רבים, וימצא מצד עצמו לכך התעוררות ודחיפה לפעולה וזה נקרא רוח ה' והאדם אשר ילווהו מצב זה אומרים עליו שהוא צלחה עליו רוח ה', או לבשה אותו רוח ה', או נחה עליו רוח ה', או היה ה' עמו וכיוצא בשמות אלו. וזו היא דרגת כל שופטי ישראל... אמר בשמשון ותצלח עליו רוח ה'... וכגון רוח ה' זו לא גרמה לאחד מאלו לדבר במאומה, אלא תכלית הכח הזה לעורר אותו האמץ לפעולה מסוימת... הוא עשה מה שעשה ברוח הקודש, אלא אומרים כן במי שעשה מעשה טוב, שיש לו ערך גדול או מי שמביא לידי כך".

ד. נבואה רק בארץ

ידועים דברי רבינו יהודה הלוי בספר הכוזרי: "כל מי שנתנבא לא נתנבא כי אם בארץ הזו או בעבורה" בארץ אשר "היא רק מדרגה אחת למטה מגן עדן", "שער השמים", "המקום המיוחד, מקום שאפשר להגיע לתכלית השלמות". מקום שאוירה, אדמתה ושמיה נתיחדו בסגולה המסייעת להסגת הנבואה¹⁷. מקום שהנבואה התמידה בה כ-900 שנה עד לגלות בבל בסוף בית ראשון, ובבית שני לא חזרה הנבואה¹⁸, כיון שלא חזרו אלא מעטים מבני ישראל¹⁹. "ארץ ישראל היא הצינור לכל המושגים העליונים, נבואה ורוח הקודש וכיו"ב, ומבלעדי ארץ ישראל אין שום גילוי מתגלה בעולם"²⁰. "הנבואה שורה בזמן שישראל בארצם בשלמותם, בזמן שמקדש ומלכות בשלמותם. התופעה של נביאים שייכת למציאות של כלל ישראל, בריאות

15. מגילה יד ע"ב רש"י ד"ה "נבואה שהוצרכה לדורות".

16. מורה נבוכים ב מה.

17. כוזרי ב, יד; ד, יז; א, פז; ב, כג.

18. חוץ מכמה נביאים שתחילת נבואתם היתה בארץ או בעבורה וחזרו עם אנשי כנסת הגדולה.

19. עזרא ב, סה; נחמיה ז, סו; ברכות ד ע"א: "מכאן אמרו חכמים ראויים היו ישראל להעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החטא".

20. ממעיני הישועה עמ' שג.

שער ארץ ישראל וגאולתה

ישראל, שלמות ישראל²¹. וכן מובן שחזרתו של עם ישראל לארצו היא תנאי לחידוש הנבואה בישראל.

ה. כיבוש הארץ

איתא בספרי שמצות ישוב ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות²². כל יהודי יכול לקיים מצווה זו באופן פרטי. בצורה פרטית מצווה זו נקראת ישיבת ארץ ישראל, שהיא דירת ארץ ישראל, וחכמים הפליגו בחשיבות מצווה זו²³. בפתחי תשובה²⁴, המאסף לכל המחנות, כתב ש'כל הזמנים שוים לקיום מצווה זו וכן מבואר מכל הפוסקים – ראשונים ואחרונים". היא גם כן מצוות דאורייתא המוטלת על כלל ישראל בכל הדורות ככתוב "וירשתם אותה וישבתם בה" אלא שמצווה זו אינה ניתנת לקיום ע"י פרטים אלא ע"י הכלל. ויש עוד סניף למצווה זו. לא מספיק לכבוש את הארץ ע"י קניית קרקע או פעולה צבאית וכדומה, אלא נוסף על כך צריך לישיבה ולהפריחה כמבואר ברמב"ן שם: "שלא נעזוב אותה ביד זולתנו מן האומות או לשממה". זאת אומרת שלקיום מצות ישוב ארץ ישראל נדרש שלטון על הארץ ותחיית האומה – דהיינו הקמת מדינה של עם ישראל בארצו.

ו. הצמאון לחידוש הנבואה

הרב קוק זצ"ל כתב לפני כ 80 שנה ש"לעת כזאת שתחית האומה מתעוררת... אף על פי שהתחיה הלאומית בישראל וסימני תחית הרוח של האדם הכללי, הם נראים רק על פי צדדים חיזוניים וגופניים, הם הם המבשרים שהבנין הרוחני ואור הנשמה העליונה בכל סדריה, הולך הוא ונבנה ואור ישועה שמימית הולך ומתחשף בהמון גלי זהבי פזיז. הגיע הזמן להתקרב כל חושב מחשבות, כל הוגה, כל מליץ, כל אשר רוח השם נוססת בו, לתשוקת הופעת רוח הקודש²⁵. גם הרב חרל"פ זצ"ל כותב "שבעקבתא דמשיחא מתעוררת תביעה חזקה לגילוי הנבואה"²⁶. בזמן כזה שעם ישראל מתנתק ממוסורותיו, יוצא מן השעבוד ונכנס לימות המשיח הרב קורא: "אל מעין הנבואה אנו מקראים... סתר רח קודש שוכן בנו נשמה חייה מיוחדת שרויה

21. שיחות הרב צבי יהודה זצ"ל ספר בראשית עמ' 352.

22. ספרי פרשת ראה אות פ, ילקוט שמעוני שם רמז תתפה, עפ"י תוספתא ע"ז ה,ב.

23. רמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות של הרמב"ם מ"ע ד.

24. אבה"ע סימן עה ס"ק ו, עיין עוד לנתיבות ישראל ח"א - "לתקף קדושת יום עצמאותנו".

25. אורות הקודש ח"א עמ' קנה.

26. ממעיני הישועה עמ' רח.

ממגד גבעות עולם

בקרבנו מרוחו של משיח זורמים ונושבים רוחות והנם באים עדנו, הננו מתקוממים מתנערים ומבקשים חיים חדשים, חידוש ימים כקדם²⁷. הרב דוד הכהן זי"ע חזיר אלוקים, תלמידו של הרב זצ"ל כתב את ספרו "קול הנבואה" לקראת חידוש הנבואה בישראל. שם בהקדמתו כותב: "חשיבות השיטה וערכה, הנני מכיר בעומק ההגיון שבנפשי. אמנם זחלתי ואירא מחוות דעי, יראתי פן לא איטיב להביע את מהות השיטה ורוממותה. אמרתי אחכה, עד כי ירבו הימים ותרבה הדעת ויהיו הדברים ברורים ומובחנים... והנה עברו כבר ימים רבים, קרוב ליובל שנים והגיע הזמן לערוך הכתבים לצרפם ולהשלימם"²⁸. הרב הנזיר המתין כ- 50 שנה לפרסום דבריו בקשר לחידוש הנבואה בישראל ומה שהניע אותו לפרסם את הדברים בעיתם, הוא כותב בהמשך: "ביחוד בתקופתנו, תקופת התחיה המדינית, המלווה בתחיה רוחנית, תחית הקודש בארץ ישראל... דור חדש יקום, בני בני חורין יוולדו בתחית ישראל המדינית בארץ קודשו ישוב בו רוחו, מקור מחצב נשמתו, רוח הנבואה"²⁹. הנזיר ראה בהקמת מדינת ישראל נדבך חיוני לחידוש הנבואה בדור התחיה.

ז. חידוש הנבואה בגבורה

"חסרון רוח הקודש בישראל הוא לא חסרון שלמות כי אם מום ומחלה, ובארץ ישראל היא מחלה מכאבת, שהיא מוכרחת להרפא"³⁰. נביא צריך להיות בעל אומץ חזק³¹ כדוגמת הכח שנתעורר במשה רבינו כשהרג את המצרי שהוא הדרגה הראשונה בדרגות הנבואה שמנאם הרמב"ם.

אין-ספור הם מעשי הגבורה המסופרים מאז תחיית האומה. החלוצים הראשונים שהתנחלו בארץ יבשו ביצות, הוציאו פירותיה בעין יפה, הגנו על הישובים והקימו את ארגון השומר, השתתפו בפעילות מחתרית ובעמידה איתנה בבתי הכלא ובעינויים, בחידוש לשון הקודש, החקלאות והכלכלה הישראלית ובחידוש קיום מצוות התלויות בארץ³², בזריקת מים טהורים עלינו ונתינת רוח חדשה בקרבנו³³. כל זה הגיע לפסגה הראשונה בחידוש שלטון עמנו על ארצנו בהקמת מדינת ישראל, יסוד כסא ה' בעולם³⁴, לפני יובל שנים.

---

27. אורות עמ' צה (פסקה 10).

28. קול הנבואה עמ' 10.

29. שם עמ' ה.

30. אורות הקודש ח"ג עמ' שנה.

31. מורה נבוכים ב, ל"ח.

32. עין קול התור לגר"א פרק ד.

33. יחזקאל לו, כה-כו.

34. אורות עמ' קס.

שער ארץ ישראל וגאולתה

מאז, 19 שנות מלחמות ה' נגד אויבי ישראל, בפעולות של יחידות מיוחדות, בשדה הקרב, בפנים הארץ ובכל פינה נידחת בעולם. מסכת שלמה של מעשי גבורה, נסים ונפלאות מהועדות היטב בכתב ובע"פ ומתוך כך לפסגה הנוספת בטוב יד ה' עלינו בהרחיבנו את גבולנו במלחמת ששת הימים. מאז ועד היום שרשרת של מעשים נפלאים חלקם ידועים וחלקם חסויים המלויים אותנו בכל עת ובכל שעה.

כל אלו גילויים נבואיים על פי הנחת היסוד של הרמב"ם, בעניני נבואה, שהצלת יחידים או קבוצות וכל שכן הצלת עם ישראל ככלל, היא הדרגה הראשונה של הנבואה המתועדת בתנ"ך, ובמיוחד בספר שופטים.

ח. סיכום

הזכרנו בתחילה את הצורך לכוון את עינינו לעין האלוקית ומתוך כך לראות "בשוב ה' ציון". אפשר לראות בחוש כיצד הגאולה מתקדמת בכל המשורים.

במישור הגשמי - עם בנין הארץ וכלכלתה.

במישור הרוחני - בשלבים הראשונים של חידוש הנבואה בישראל, בדרגתה הראשונה ע"י ההופעה בגבורת צבא הגנה לישראל.

מכאן בטוחים אנו לומר שהדרך סלולה להמשך ההתעלות של עמנו בארצנו בקיבוץ כל גלויותינו, ישוב ובנין כל רחב ארצנו, בהתעצמות כוחנו וגבורותינו ובחזרת כל הסדרים על מכונם³⁵ - שמיטין ויובלות, מלכות, כהונה, נבואה, שופטים ושוטרים ובנין בית המקדש במקומו ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים³⁶.

---

35. עין אורות התורה א, ג.

36. רמב"ם הלכות מלכים יב ה.